

Súd: Okresný súd Košice I
Spisová značka: 36C/36/2017
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7117223033
Dátum vydania rozhodnutia: 12. 12. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Alena Mazúrová
ECLI: ECLI:SK:OSKE1:2019:7117223033.7

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Košice I sudkyňou JUDr. Alenou Mazúrovou v spore žalobkyne: H. O., B.. XX.X.XXXX, X. B. O. XXX/XX, XXX XX W. proti žalovanej: R. Š., B.. XX.X.XXXX, X. X. B. XX, XXX XX W. zastúpená JUDr. Annou Tarabčákovou, advokátkou so sídlom Advokátskej kancelárie Krivá 18, 040 01 Košice, o neplatnosť závetu

rozhodol:

- I. Žalobu zamieťa.
- II. Žalovanej priznáva náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

odôvodnenie:

1. Žalobkyňa podanou žalobou došlou súdu dňa 13.10.2017 sa domáhala, aby súd určil, že závet N 4/2003, Nz 19071/2003 je neplatný. Žalobkyňa v žalobe uviedla, že na základe uznesenia sp. zn. 22D/217/2017, Dnot 88/2017 zo dňa 7.9.2017 v dodatočnom prejednaní dedičstva po poručiťovi Q. O., ktorý iniciovala žalovaná, bolo žalobkyni notárkou uložené podať žalobu o neplatnosť závetu na súd a dôvodila, že tak je splnená podmienka naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení. Dodala, že poručiťel' - Q. O. - jej t.č. nebohý manžel spísal dňa 14.3.2003 na Notárskom úrade notárky JUDr. Dagmar Lukáčiovej vo forme notárskej zápisnice závet pod č. N 54/2003, Nz 19071/2003 v nasledovnom znení: „...pre prípad mojej smrti svoj nehnuteľný majetok, a to nehnuteľnosti v katastrálnom území Košice - Sever zapísaným Katastrálnym úradom v Košiciach, Správou katastra Košice I na LV č. XXXXX, parcelné č. XXXX, druh pozemku: záhrady o výmere XXX m2, parcelné č. XXXX s domom súpisného č. XXX, druh pozemku: zastavané plochy o výmere XX m2 a parcelné č. XXXX, druh pozemku: zastavané plochy o výmere XX m2, ktorých som výlučným vlastníkom a na LV č. XXXXX - garáž súpisného čísla XXXX na parc. č. XXX, ktorej som v celosti vlastníkom so svojou manželkou H. O. odkazujem svojej neteri R. Š., G. Q., G.Č.. XXXXXX/XXX X. W., X. B. XX“. Žalobkyňa dôvodila, že žalovaná nie je neterou poručiťela Q. O., ale je dcéra jej sestry, teda jej neter. Dodala, že menovaná sa nikdy o nich nestarala a ani nestará a dôvodila, že poručiťel' mal výpadky pamäte a stavy psychického zmätku, potom ako sa dozvedel diagnózu - zhubný nádor močového mechúra a konal v stave tiesne a duševnej poruchy. Uviedla, že svojím zárobkom po celý život prispievala na chod domácnosti, o poručiťela sa starala až do jeho smrti. Dôvodila, že rodinný dom bol zakúpený na základe kúpnej zmluvy Č.. XXX/XX zo dňa 12.1.1948, t. j. pred manželstvom, ktoré s poručiťel'om uzatvorila 3.8.1948. Ich manželstvo bolo bezdetné. V správaní poručiťela nastal problém v roku 2002-2004, keď poručiťela hospitalizovali a operovali a po tomto zákroku sa u neho striedali obdobia, keď mával výpadky pamäte s obdobiami, keď začal rozdávať obrazy, zlato a iné veci, ktoré nadobudli počas trvania manželstva a tieto patrili do BSM. Uviedla, že toto jeho konanie sa priečilo dobrým mravom a v tom čase konal skratovo v stave duševnej poruchy. Uviedla, že našla písomnosť, na ktorej boli uvedené osobné údaje žalovanej, adresa notárky a úmysel poručiťela darovať rodinný dom na B. O. XX žalovanej, čo považovala za nespravodlivé a pre ňu ohrozujúce. Dodala, že poručiťel' napokon pochopil, že jeho konanie s darovaním rodinného

domu nebolo správne a bolo jej prikázané poručiťom dohodnúť si termín u notárky JUDr. Dagmar Lukáčiovej s úmyslom zrušenia závetu s spísania darovacej zmluvy v jej prospech. Uviedla, že na deň 30.8.2012 bol dohodnutý termín na zrušenie závetu a ešte dňa 27.8.2012 v prítomnosti Q. K. H. G. Q. mal poručiť prehlásiť, že rodinný dom P. W.N. B. B. O. XX spolu aj pozemkom daruje jej, pretože sa o neho 70 rokov vzorne starala. V tejto súvislosti poukázala na vlastnoručne napísanú písomnosť poručiťom pre notárku JUDr. Dagmar Lukáčiovú. Dodala, že následne po smrti poručiťa našla zdravotné správy o zdravotnom stave poručiťa o jeho diagnóze - zhubný nádor močového mechúra a dôvodila, že z uvedeného je možné usúdiť, že výpadky pamäte a konanie v tiesni, jeho despotické, zmätočné správanie boli výsledkom jeho choroby. Dodala že na žalovanú apeluje, aby jej vrátila aspoň 1/2 rodinného domu, pretože sa o ňu nestará a ani nezaujíma a v tejto súvislosti poukázala na svoj nízky príjem a na svoj vek.

2. Žalobkyňa spolu so žalobou na preukázanie svojho nároku doručila lekárske správy týkajúce sa zdravotného stavu poručiťa, písomnosť zo dňa 27.8.2012.

3. Žalobkyňa použila nasledovné prostriedky procesného útoku: skutkové tvrdenia uvedené v žalobe, návrh na vykonanie dokazovania vyššie citovanými dôkazmi a dôkazmi doručovanými v priebehu konania.

4. Žalovaná sa k žalobe vyjadrila písomným podaním zo dňa 15.3.2018, v ktorom uviedla, že so žalobou v celom rozsahu nesúhlasí. Uviedla, že poručiť Q. O. zomrel dňa 30.8.2012 vo veku 101 rokov ako bezdetný a zanechal dva závetu spísané v rokoch 2002 a 2003, obidva formou notárskej zápisnice, ktoré boli zaregistrované v notárskom centrálnom registri závetov. Dodala, že za formálne a obsahové náležitosti závetov zodpovedajú notári, ktorí zabezpečujú, aby tieto listiny boli platné a nenapadnuteľné v prípadných sporoch v dedičskom konaní. Notárske zápisnice sú listiny, ktoré majú vyššiu dôkaznú silu ako akékoľvek iné zmluvné dohody a v zmysle platných zákonov má dedenie zo závetu prednosť pred dedením zo zákona. Dodala, že žalobkyňa ako manželka poručiťa nepatrí medzi neopomenuteľných dedičov a ako manželka poručiťa je len účastníčkou dedičského konania v rozsahu vyporiadania BSM. Nehnuteľnosti zapísané na LV č. XXXXX pre katastrálne územie U. T., ktoré jej poručiť odkázal závetom N 54/2003 Nz 11071/2003, boli vo výlučnom vlastníctve poručiťa. Dodala, že poručiť bol v čase podpisovania závetov až do smrti plne spôsobilým na právne úkony, nikdy netrpel žiadnou duševnou poruchou a ani sa nikdy neliečil na podobné ochorenie. K dôkazom predloženým žalobkyňou - lekárske záznamy - uviedla, že sú len potvrdením, že poručiť sa liečil na onkologické ochorenie močového mechúra. Uviedla, že v žalobe uvedené subjektívne tvrdenia žalobkyne nie sú podložené žiadnymi relevantnými dôkazmi a poukázala na kópiu článku z webovej stránky Mestskej časti Košice - Sever k dožitým 101 narodeninám poručiťa zo dňa 28.2.2012, v ktorom sa uvádza: „krásnych 101 rokov sa dožíva náš milý U. Q. O.. Aj napriek vysokému veku je stále činorodý, pracuje v záhrade, dokonca do svojich 96 rokov šoféroval auto.“ Žalovaná uviedla, že zo strany žalobkyne sa jedná o špekulatívne marenie dedičského konania trvajúceho od roku 2013. Dodala, že v dedičskom konaní vedenom pod sp. zn. 25D/467/2012 dňa 4.4.2013 na Notárskom úrade Mgr. Martiny Sobinkovičovej boli prejednané obidva závetu spísané poručiťom - notárska zápisnica spísaná na Notárskom úrade JUDr. Pavla Semjana dňa 29.1.2002, pod č. N 27/2002, Nz 27/2002, druhá spísaná na Notárskom úrade JUDr. Dagmar Lukáčiovej dňa 14.3.2003, pod č. N 54/2003, Nz 19071/ 2003 a žalobkyňa prítomná na tomto dedičskom konaní spolu so svojou advokátkou, ako dedička zo zákona po poučení podľa § 476 a § 480 Občianskeho zákonníka vyhlásila, že uznáva obidva závetu poručiťa za platné v celom rozsahu a súhlasí s tým, aby majetok poručiťa nadobudli dedičia v zmysle závetov, čo je uvedené aj v zápisnici tohto konania s jednou výhradou, že poručiť nebol výlučným vlastníkom predmetnej nehnuteľnosti, nakoľko podľa žalobkyne boli použité pri kúpe tejto nehnuteľnosti aj jej finančné prostriedky. Tieto nehnuteľnosti ostali sporné a z vyššie uvedeného dôvodu neboli zahrnuté do súpisu aktív a uvedené je skonštatované aj v uznesení o dedičskom konaní vydanom Okresným súdom Košice I zo dňa 28.10.2013 sp. zn. 25D/467/2012. Žalobkyňa následne dňa 13.12.2013 podala na Okresný súd Košice I žalobu o určenie, že nehnuteľnosti patria do podielového spoluvlastníctva a do dedičstva, ktoré konanie bolo vedené pod značkou 19C/463/2013 a počas prebiehajúceho súdneho sporu zo strany žalobkyne došlo k podaniu dňa 9.6.2014, v ktorom žiadala zastaviť konanie v časti, že nehnuteľnosti zapísané na LV č. XXXXX v podiele 1/2 z celku patria do dedičstva a v tejto časti bolo konanie zastavené a následne vo veci bol vydaný dňa 4.3.2016 rozsudok, ktorým súd žalobu žalobkyne v prevyšujúcej časti zamietol. Žalobkyňa neuspela ani s odvolaním na Krajskom súde v Košiciach, ktorý v konaní sp. zn. 6Co/290/2016 zo dňa 21.3.2017 potvrdil rozsudok prvého stupňa, že poručiť Q. O. bol výlučným vlastníkom nehnuteľnosti zapísanej na LV č. XXXXX. Následne dňa 7.9.2017 prebehlo na Notárskom úrade JUDr. Sobinkovičovej dodatočné

dedičské konanie, na ktorom žalobkyňa neodôvodnene poprela jej dedičské právo k predmetným nehnuteľnostiam.

5. Žalovaná spolu s vyjadrením súdu doručila fotokópiu článku z webovej stránky Mestskej časti Košice - Sever, fotokópiu závetu N 27/2002, Nz 27/2002, N 54/2003, Nz 19071/2003, uznesenie Okresného súdu Košice I sp. zn. 25D/467/2012, podanie žalobkyne zo dňa 9.6.2014, rozsudok Okresného súdu Košice I, sp. zn. 19C/463/2013, rozsudok Krajského súdu Košice sp. zn. 6Co/290/2016, uznesenie Okresného súdu Košice I sp. zn. 22D/217/2017.

6. Žalovaná použila nasledovné prostriedky procesnej obrany: skutkové tvrdenia uvedené v písomnom vyjadrení k žalobe, návrh na vykonanie dôkazmi doručenými spolu s vyjadrením k žalobe.

7. K vyjadreniu žalovanej sa vyjadrila žalobkyňa písomným podaním zo dňa 9.4.2018, v ktorom uviedla, že má zato, že poručiteľ konal v stave tiesne a duševného zmätku po tom, čo mu bol diagnostikovaný zhubný nádor močového mechúra, v dôsledku čoho postupoval liečbu a v zmätku si poplietol aj príbuzenské vzťahy. Uviedla, že so závetom, a to s jeho časťou týkajúcej sa osoby žalovanej nesúhlasila, a na znak svojho nesúhlasu notársku zápisnicu ani nepodpísala, pričom na pojednávaní v dedičskom konaní dňa 4.4.2013 vyhlásila, že predmetná nehnuteľnosť nepatrí poručiteľovi v celosti, nakoľko bola v domnienke, že predmetný rodinný dom s pozemkom je v podielovom spoluvlastníctve jej a poručiteľa. Tiež dôvodila, že v predmetnom závete zo dňa 14.3.2003 v jej prospech bolo zriadené poručiteľom vecné bremeno spočívajúce v práve doživotného bezodplatného bývania a užívania predmetnej nehnuteľnosti a z toho usúdila, že vôľa poručiteľa a vnútorné pohnútky boli iné ako boli formulované v závete. Dôvodila, že uvedené znamená, že žalovaná, keď získala taký majetok, má povinnosť sa o ňu dôstojne postarať a aj o rodinný dom. Poukázala na konanie vedené na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 19C/463/2013 a dôvodila, že žalovaná využila stav psychickej nepohody a stav núdze poručiteľa po diagnostikovaní rakoviny, mohla ho citovo vydierať, čo mohlo viesť k spisaniu sporného závetu. Opätovne poukázala na to, že poručiteľ na sklonku svojho života pochopil aká náročná je jeho opatera, čo vyžaduje jeho zdravotný stav a pochopil, že jeho konanie so spísaním závetu v prospech žalovanej nebolo správne. Uviedla, že po tom, čo bol dohodnutý termín na Notárskom úrade JUDr. Lukáčiovej na deň 30.8.2012, t. j. na deň, kedy malo dôjsť k zrušeniu závetu a spísanie darovacej zmluvy poručiteľom v jej prospech, poručiteľ zomrel. Žalobkyňa poukázala tiež na čestné prehlásenie spísané G. Q. zo dňa 6.4.2018.

8. K vyjadreniu žalobkyne sa vyjadrila žalovaná písomným podaním zo dňa 23.7.2018, v ktorom poukázala na § 38 Občianskeho zákonníka a dôvodila, že poručiteľ bol svojprávny, ktorý sa slobodne rozhodol komu a koľko zo svojho hnutel'ného a nehnuteľného majetku má v úmysle zanechať po svojej smrti. Poukázala na to, že závet sa dá zrušiť buď neskoršie vydaným závetom, odvolaním závetu alebo zničením listiny - s výnimkou notárskej zápisnice. Zo strany poručiteľa k žiadnemu takémuto právnomu úkonu v súvislosti so spísaným závetom N 54/2003, Nz 19071/2003 počas jeho života nikdy nedošlo, a preto je závet platný. Uviedla, že predmetný závet bol spísaný formou notárskej zápisnice v roku 2003, a ktorý mal možnosť poručiteľ ho pozmeniť až do svojej smrti v roku 2012, čo činí obdobie 9 rokov. Odmietla tvrdenie žalobkyne, že poručiteľ konal nedobrovoľne a pod psychickým nátlakom, a ak mal byť pod psychickým nátlakom, tak to bolo práve v období tesne pred jeho smrťou, keď ho žalobkyňa nútila zmeniť jeho poslednú vôľu, o ktorej vedela po celý čas, pričom vôbec nebrala ohľad na jeho vek a ani vážnu diagnózu, o ktorej tvrdí, že mala vplyv na jeho rozhodovanie. Uviedla, že skutočnosti uvedené v čestnom prehlásení G. Q. zo dňa 6.4.2018 sú v rozpore s jeho výpoveďou a v konaní 19C/46/2013, čo vyplýva zo zápisnice o pojednávaní zo dňa 28.4.2015. Uviedla, že tak so žalobkyňou ako aj s poručiteľom mala silný citový vzťah už od svojho detstva, ktorí ju brávali na dovolenky a aj vďaka nim mala pekné detstvo a táto silná citová väzba na oboch sa nezmenila počas celého jej života. Uviedla, že vždy kým jej to jej zdravotný stav dovoľoval, obidvoch navštevovala, pomáhala im a nikdy poručiteľa nežiadala, aby jej čokoľvek zanechal po svojej smrti. Dôvodila, že bolo to jeho osobné rozhodnutie a ona nijakým spôsobom nemohla nič na tom zmeniť. Uviedla, že žalobkyňa opomenula skutočnosť, že po smrti poručiteľa jej zakázala sa čo i len priblížiť k rodinnému domu, od ktorého nemala a ani nemá doposiaľ kľúče. Dôvodila, že žalobkyňa po smrti poručiteľa začala riešiť majetkové záležitosti a vyhrážať sa jej súdom, ak neodmietne dedičstvo po ňom.

9. Z obsahu spisu a z pripojených spisov Okresného súdu Košice I sp. zn. 22D/217/2017 (25D/467/2012), 19C/463/2013 vyplýva nasledovný skutkový stav: dňa 30.8.2012 zomrel Q. O., B.. XX.X.XXXX - manžel žalobkyne a ktorý okrem závetu napísaného vo forme notárskej zápisnice dňa

29.1.2002 N 27/2002, Nz 27/2002, napísal aj závet vo forme notárskej zápisnice na Notárskom úrade JUDr. Dagmar Lukáčiovej dňa 14.3.2003, N 54/2003, NZ 19071/2003, ktorým vyhlásil, že je spôsobilý na právne úkony a pre prípad svojej smrti svoj nehnuteľný majetok, a to nehnuteľnosti v katastrálnom území Košice - Sever, zapísané katastrálnym úradom v Košiciach, Správou katastra Košice I, na LV č. XXXXX, parcelné č. XXXX, druh pozemku: záhrady o výmere XXX m2, parcelné číslo XXXX s domom súpisné č. XXX, druh pozemku: zastavané plochy o výmere XX m2 a parcelné č. XXXX, druh pozemku: zastavané plochy o výmere XX m2, ktorých je výlučným vlastníkom, na LV č. XXXXX - garáž súpisné číslo XXXX na parc. č. XXXX, ktorej je v celosti vlastníkom spolu so žalobkyňou odkázal žalovanej (bod 1. Závetu). Z bodu 3. predmetného závetu vyplýva, že poručiteľ pri plnom vedomí vyhlasuje, že pokiaľ žalobkyňa ho prežije, zriadil v jej prospech vecné bremeno spočívajúce v práve doživotného bezplatného bývania a užívania nehnuteľnosti uvedených a špecifikovaných v bode 1. tejto notárskej zápisnice a to v celom rozsahu. Uviedol, že jeho vôľa je, aby predmetné nehnuteľnosti, pokiaľ bude žiť jeho preživšia manželka H. O., neboli zaťažené žiadnou ťarchou, napr. záložným právom v prospech tretej osoby. Predmetnú zápisnicu poručiteľ podpísal a uviedol, že verí, že dedičia budú jeho poslednou vôľu rešpektovať. Závet poručiteľ urobil slobodne a z vlastného rozhodnutia pri plnom vedomí a zdravom duševnom stave, čo vyplýva z predmetnej notárskej zápisnice a o ktorom právnom úkone notársku zápisnicu vyhotovila notárka JUDr. Dagmar Lukáčiová, táto bola závecovi prečítaná a vysvetlená a tento vyhlásil, že obsahuje jeho poslednú vôľu a na znak súhlasu ju aj pred notárkou vlastnoručne podpísal. Zo zápisnice napísanej na Notárskom úrade Mgr. Martiny Sobinkovičovej zo dňa 4.4.2013 sp. zn. 25D/467/2012, Dnot 162/2012 v prítomnosti účastníkov - okrem iného žalobkyne a žalovanej, ktorá v tom čase bola zastúpená na základe písomného splnomocnenia H. Š., B.. X.X.XXXX vyplýva, že bolo zistené, že poručiteľ zanechal dva závety, obidva spísané vo forme notárskej zápisnice, prvý závet spísaný dňa 29.1.2002 JUDr. Pavlom Semjanom pod č. N 27/2002, Nz 27/2002 a druhý dňa 14.3.2003 JUDr. Dagmar Lukáčiovou pod č. N 54/2003, Nz 19071/2003. Prítomní účastníci dedičského konania boli poučení podľa § 476, § 480 Občianskeho zákonníka a dedička zo zákona - žalobkyňa vyhlásila, že uznáva závety poručiteľa za platné v celom rozsahu s súhlasí s tým, aby majetok poručiteľa nadobudli dedičia v zmysle závetu. Z obsahu zápisnice tiež vyplýva, že do súpisu aktív nebola počatá nehnuteľnosť vedená na LV č. XXXXX pre katastrálne územie Severné mesto z dôvodu, že žalobkyňa uviedla, že táto nehnuteľnosť nepatrí poručiteľovi v celosti, ale patrí do podielového spoluvlastníctva poručiteľa a jej rovnakým dielom poukazujúc na to, že pri uzavretí kúpnej zmluvy, predmetom ktorej bolo nadobudnutie vlastníckeho práva k tejto nehnuteľnosti, boli na zaplatenie kúpnej ceny použité aj finančné prostriedky patriace tak poručiteľovi ako aj žalobkyňi. Z uznesenia Okresného súdu Košice I zo dňa 28.10.2013, sp. zn. 25D/467/2012, Dnot 162/2012, právoplatného dňa 26.11.2013 vyplýva, že do dedičstva po poručiteľovi Q. O., zomrelom dňa XX.X.XXXX nebola počatá nehnuteľnosť zapísaná na LV č. XXXXX, pre katastrálne územie U. T.. Žalobkyňa podáva dňa 13.12.2013 na Okresný súd Košice I žalobu o určenie, že nehnuteľnosti patria do podielového spoluvlastníctva a do dedičstva po poručiteľovi Q. O. - nehnuteľnosti zapísané na LV č. XXXXX pre katastrálne územie U. T., a o ktorej rozhodol Okresný súd Košice I rozsudkom zo dňa 4.3.2016 sp. zn. 19C/463/2013 tak, že konanie v časti o určenie, že nehnuteľnosť zapísaná na LV č. XXXXX katastrálne územie Severné mesto, obec Košice - Sever ako parc. č. XXXX s domom č. súpisné XXX a parc. č. XXXX patria do dedičstva po nebohom Q. O. zomrelom XX.X.XXXX v podiele 1 z celku zastavil a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Predmetný rozsudok nadobudol právoplatnosť v časti výroku o zastavení konania dňa 7.5.2016 a v časti, ktorou bola žaloba v prevyšujúcej časti zamietnutá dňa 4.4.2017 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Košiciach zo dňa 21.3.2017 sp. zn. 6Co/290/2016. Žalobkyňa sa predmetnou žalobou po čiastočnom späťvzati domáhala určenia, že nehnuteľnosti zapísané v LV č. XXXXX pre katastrálne územie U. T. patria do podielového spoluvlastníctva žalobkyne v podiele 1 z celku a z odôvodnenia predmetného rozsudku vyplýva, že žalobkyňa v konaní nepreukázala, že na strane žalobkyne a jej manžela - poručiteľa bola vôľa nadobudnúť predmetnú nehnuteľnosť do spoluvlastníctva, žalobkyňa nepreukázala vznik spoluvlastníctva pri prevode predmetnej nehnuteľnosti a nebolo možné hovoriť ani o jej dobromyseľnosti pri vstupe do držby. Z odôvodnenia tiež vyplýva, že ani žalobkyňou tvrdená okolnosť o zámere poručiteľa na sklonku svojho života pozmeniť závet, ktorého sa žalobkyňa v tomto konaní domáha neplatnosti, nie je dôkazom toho, že nehnuteľnosť patrila do podielového spoluvlastníctva žalobkyne a jej manžela; je iba potvrdením toho, že poručiteľ dokonca svojho života nakladal, resp. mienil nakladať s predmetnými nehnuteľnosťami ako so svojimi vlastnými. Okresný súd skonštatoval, že pre vznik spoluvlastníctva nestačí vôľa jedného budúceho spoluvlastníka; poručiteľ nemal vôľu založiť spoluvlastnícky vzťah, t. j. nadobudnúť nehnuteľnosti do spoločného vlastníctva s žalobkyňou, t. j. do podielového spoluvlastníctva, a ak by ju mal, uzavrel by zmluvu spolu so žalobkyňou, aby súčasne založil spoluvlastnícky vzťah. Dňa 11.5.2017 žalovaná podáva návrh na dodatočné konanie o dedičstve

po poručiťelovi Q. O. ohľadom vyporiadania dedičstva - nehnuteľnosti zapísanej na LV č. XXXXX pre katastrálne územie Severné mesto a ktoré konanie je vedené na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 22D/217/2017. Zo zápisnice o pojednávaní v prítomnosti súdneho komisára Mgr. Marty Šimkovičovej - notárkou poverenou Okresným súdom Košice I zo dňa 7.9.2017 vyplýva (na tomto pojednávaní boli prítomné žalobkyňa a žalovaná) že žalobkyňa vyhlásila, že namieta platnosť závetu poručiťela zo dňa 14.3.2003 z dôvodu, že poručiťel nebol pri sebe, pričom požiadala o 1 predmetnej nehnuteľnosti v jej prospech. Žalobkyňa bola súdnou komisárkou poučená o tom, že v pôvodnom konaní (25D/467/2012 - poznámka súdu) bola poučená, uznala oba závetu poručiťela za platné v celom rozsahu a súhlasila s tým, aby dedičstvo nadobudli dedičia v zmysle závetov. Tiež účastníčky dedičského konania boli vyzvané, aby uzavreli zmier, pričom žalobkyňa prehlásila, že považuje závet poručiťela zo dňa 14.3.2003 za neplatný a že je tak zákonnou dedičkou po poručiťelovi. Následne v súlade s uznesením Okresného súdu Košice I vydaným súdnym komisárom Mgr. Martinou Sobinkovičovou dňa 7.9.2017 sp. zn. 22D/217/2017, Dnot 88/2017 bolo uložené žalobkyni, aby v lehote do jedného mesiaca odo dňa doručenia tohto uznesenia podala na Okresnom súde Košice I žalobu o určenie, že je dedičkou po poručiťelovi zo zákona. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť dňa 4.10.2017 a žalobkyni bolo doručené dňa 18.9.2017. V zmysle takto uloženej povinnosti žalobkyňa dňa 13.10.2017 podáva na Okresný súd Košice I, t. j. včas, žalobu o neplatnosť závetu spísaného vo forme notárskej zápisnice notárkou JUDr. Dagmarou Lukáčiovou dňa 14.3.2003 č. N 54/2003, Nz 19071/2003.

10. Podľa § 137 písm. c) CSP, žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo, najmä o určení, či tu právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem; naliehavý právny záujem nie je potrebné preukazovať, ak vyplýva z osobitného predpisu.

11. Podľa § 137 písm. d) CSP, žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo, najmä o určení právnej skutočnosti, ak to vyplýva z osobitného predpisu.

12. Podľa § 192 CMP, ak niekto pred potvrdením dedičstva tvrdí, že je dedičom, a popiera dedičské právo iného dediča, ktorý dedičstvo neodmietol, ide o spor o dedičské právo.

13. Podľa § 194 ods. 1 CMP, ak rozhodnutie o dedičskom práve závisí od zistenia sporných skutočností, odkáže súd uznesením po márnom pokuse o zmier toho z dedičov, ktorého dedičské právo sa javí ako menej pravdepodobné, aby určenie spornej skutočnosti uplatnil žalobou. Na podanie žaloby určí lehotu, ktorá nesmie byť kratšia ako jeden mesiac.

14. Žalobkyňa bola uznesením Okresného súdu Košice I, súdnym komisárom Mgr. Martinou Sobinkovičovou zo dňa 7.9.2017 sp. zn. 22D/217/2017 - 30, Dnot 88/2017 odkázaná na podanie žaloby o určenie, že je dedičkou po poručiťelovi zo zákona v lehote do jedného mesiaca odo dňa doručenia uznesenia. Uznesenie bolo žalobkyni doručené dňa 18.9.2019. Uvedené vyplýva zo spisu Okresného súdu Košice I sp. zn. 22D/217/2017.

15. Žalobkyňa podala žalobu na Okresný súd Košice I dňa 13.10.2017 t.j. včas a predmetom konania (žaloby) je určenie neplatnosti závetu č. N 54/2003, Nz 19071/2003, t.j. žalobkyňa sa žalobou domáha iného určenia, než na ktoré bola odkázaná.

16. Súd skôr ako pristúpil k vecnému prejednávaniu sporu, k vykonávaniu dokazovania skúmal existenciu naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení. Právny záujem, ktorý je podmienkou procesnej prípustnosti určovacej žaloby musí byť naliehavý v tom zmysle, že žalobkyňa v danom právnom vzťahu môže navrhovaným určením dosiahnuť odstránenie spornosti a ochranu svojich práv a oprávnených záujmov. Ak žalobkyňa neosvedčí svoj naliehavý právny záujem na požadovanom určení, ide o samostatný a prvoradý dôvod pre zamietnutie určovacej žaloby. O naliehavý právny záujem môže ísť zásadne len vtedy, ak by bez súdom vyslovenia určenia, že právny vzťah alebo právo existuje, bolo buď ohrozené právo žalobkyne, alebo by sa jej právne postavenie stalo neistým, čo znamená, že u žalobkyne musí ísť o právo alebo právny vzťah existujúci, a takú jej procesnú a hmotnoprávnu situáciu, v ktorej by objektívne už v existujúcom právnom vzťahu mohla byť ohrozená, prípadne pre svoje neisté právne postavenie by mohla byť vystavená konkrétnej ujme.

17. Pokiaľ sa žalobkyňa domáha určenia niečoho iného, než na čo ju odkázalo uznesenie, nejde už o žalobu podľa cit. § 194 ods. 1 CMP, ale o určovací žalobu podľa § 137 písm. c) CSP, u ktorej je potrebné

skúmať naliehavý právny záujem na žiadanom určení. Je nepochybné, že žalobkyňa sa nedomáha určenia, na ktoré bola uznesením odkázaná, naopak, petit jej žaloby smeruje na určenie neplatnosti závetu. Prípustnosť jej žaloby teda nevyplýva z citovaného § 194 ods. 1 CMP, ale môže vyplývať len zo všeobecného ustanovenia § 137 písm. c) CSP, teda musí na nej byť naliehavý právny záujem. V prerokovanej veci je v súčasnosti nesporné, že konanie o dedičstve sp. zn. 22D/217/2017 je prerušené (uznesenie zo dňa 18.10.2017 sp. zn. 22D/217/2017 - 35, Dnot 88/2017) a čaká sa v ňom na výsledok tohto konania. V dôsledku toho je / bude právne postavenie žalobkyne v prípade vyhovenia jej žalobe posilnené tým, že bude považovaná za zákonnú dedičku po poručiteľovi (§ 473 ods. 1 OZ). Žalobkyňa má teda právny záujem na určení neplatnosti závetu z 14.3.2003.

18. Je nesporné a nepochybné, že poručiteľ Q. O. - manžel žalobkyne, zomrel dňa XX.X.XXXX ako bezdetný so zanechaním dvoch závetov, okrem iného aj závetu spísaného vo forme notárskej zápisnice notárkou JUDr. Dagmar Lukáčiovou dňa 14.3.2003, N 54/2003, Nz 19071/2003, ktorého neplatnosti sa v tomto konaní žalobkyňa domáha.

19. Podľa § 476 ods. 1, ods. 2 Občianskeho zákonníka, (1) Poručiteľ môže závet buď napísať vlastnou rukou, alebo ho zriadiť v inej písomnej forme za účasti svedkov alebo vo forme notárskej zápisnice. (2) V každom závete musí byť uvedený deň, mesiac a rok, kedy bol podpísaný, inak je neplatný.

20. Podľa § 477 Občianskeho zákonníka, V závete poručiteľ ustanoví dedičov, prípadne určí ich podiely alebo veci a práva, ktoré im majú pripadnúť. Ak nie sú podiely viacerých dedičov v závete určené, platí, že podiely sú rovnaké.

21. Podľa § 479 Občianskeho zákonníka, Maloletým potomkom sa musí dostať aspoň toľko, koľko robí ich dedičský podiel zo zákona, a plnoletým potomkom aspoň toľko, koľko robí jedna polovica ich dedičského podielu zo zákona. Pokiaľ tomu závet odporuje, je v tejto časti neplatný, ak nedošlo k vydedeniu uvedených potomkov.

22. Podľa § 480 ods. 1 ods. 2 Občianskeho zákonníka, (1) Závet sa zrušuje neskorším platným závetom, pokiaľ popri ňom nemôže obstáť, alebo odvolaním závetu; odvolanie musí mať formu, aká je potrebná pre závet. (2) Poručiteľ zruší závet aj tým, že zničí listinu, na ktorej bol napísaný.

23. Podľa § 34 Občianskeho zákonníka, Právny úkon je prejav vôle smerujúci najmä k vzniku, zmene alebo zániku tých práv alebo povinností, ktoré právne predpisy s takýmto prejavom spájajú.

24. § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka, (1) Právny úkon sa musí urobiť slobodne a vážne, určite a zrozumiteľne; inak je neplatný.

25. § 38 ods. 1, ods. 2 Občianskeho zákonníka, (1) Neplatný je právny úkon, pokiaľ ten, kto ho urobil, nemá spôsobilosť na právne úkony. (2) Takisto je neplatný právny úkon osoby konajúcej v duševnej poruche, ktorá ju robí na tento právny úkon neschopnou.

26. Podľa § 39 Občianskeho zákonníka, Neplatný je právny úkon, ktorý svojím obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza alebo sa prieči dobrým mravom.

27. Podľa § 40 ods. 1 Občianskeho zákonníka, (1) Ak právny úkon nebol urobený vo forme, ktorú vyžaduje zákon alebo dohoda účastníkov, je neplatný.

28. Závet je jednostranný právny úkon, ktorým sa fyzická osoba (poručiteľ) svojou poslednou vôľou rozhodla urobiť poriadok o svojom majetku pre prípad smrti. Závetom poručiteľ, predpísanou formou, nakladá so svojím majetkom, resp. čini dispozíciu svojím majetkom pre prípad smrti inak, než ustanovuje dedičský poriadok v zmysle ustanovení OZ (§ 473, až § 475a) - dedenie zo zákona.

29. Dedenie zo závetu upravuje OZ v ustanoveniach § 476 až § 480. Pre spísanie platného závetu sa vyžaduje splnenie formálnych aj obsahových náležitostí. Musí byť urobený v predpísanej, zákonom požadovanej forme. Závet musí urobiť poručiteľ osobne a musí ísť o výslovný prejav poručiteľovej vôle, aby nevzbudzoval žiadne pochybnosti o jeho obsahu. Závet môže napísať každá fyzická osoba, ktorá je plne spôsobilá na právne úkony. Povinnosťou je dovŕšenie 15 roku života. Nie je možné, aby závet spísala osoba, ktorá je úplne pozbavená spôsobilosti na právne úkony alebo osoba konajúca v duševnej poruche. Pri spôsobilosti na právne úkony, ktorá je obmedzená rozhodnutím súdu, môže dôjsť k napísaniu závetu takouto osobou iba v tom prípade, ak nebola spôsobilosť na tento úkon súdom výslovne vylúčená alebo ak nemožno z rozhodnutia súdu (obsahu výroku) vyvodiť záver o nemožnosti, resp. neschopnosti spísania závetu. Osoby staršie ako 15 rokov môžu spísať závet holografný, alografný i vo forme notárskej zápisnice. Zákon ustanovuje pre spísanie závetu prísne formálne požiadavky (náležitosti), ktorých nespĺnenie je sankcionované neplatnosťou závetu. Závet musí byť vždy vyhotovený písomne. Závet je prísne formálny jednostranný právny úkon, ktorý musí spĺňať všetky náležitosti, ktoré

Občiansky zákonník vyžaduje pre platnosť akéhokoľvek právneho úkonu (§ 37, § 38, § 39, § 40 ods. 1 OZ), ako aj osobitné náležitosti požadované ustanoveniami § 476 až § 479 Občianskeho zákonníka. Jednou z podstatných náležitostí závetu je, aby bol v ňom uvedený deň, mesiac a rok, kedy bol podpísaný. Nerešpektovanie tejto požiadavky spôsobuje v zmysle ustanovenia § 476 ods. 2 OZ neplatnosť závetu.

30. Je nesporné a nepochybné, že poručiteľ zriadil závet vo forme notárskej zápisnice a vyjadril tak svoju výslovnú poslednú vôľu. Je nepochybné a nesporné, že závet bol spísaný kvalifikovaným notárom - JUDr. Dagmar Lukáčiovej, čo znamená, že sa eliminuje v čo najväčšej miere možnosť napadnutia neplatnosti závetu pred súdom. Poručiteľ má pri spísaní závetu zásadnú voľnosť, disponuje testamentárnou slobodou. Túto voľnosť, či slobodu však zákon v určitom zmysle obmedzuje a to v prospech tzv. neopomenuteľných dedičov, ktorými sú potomkovia poručiteľa. V prejednávanej príhode poručiteľ zomrel ako bezdetný, t.j. nebolo potrebné aplikovať § 479 Občianskeho zákonníka. Obligátnym znakom obsahu závetu je určenie majetku, ktorý je predmetom dedenia do závetu. V záвете možno určiť i konkrétne práva alebo veci, ktoré majú dedičia po smrti poručiteľa nadobudnúť. Súd má za nesporné, že poručiteľ v čase spísania predmetného závetu vo forme notárskej zápisnice bol výlučným vlastníkom nehnuteľností zapísaných na LV č. XXXXX pre katastrálne územie U. T. a uvedená skutočnosť bola potvrdená aj právoplatným rozsudkom Okresného súdu Košice I v konaní 19C/463/2013, v ktorom konaní sa žalobkyňa neúspešne domáhala určenia podielového spoluvlastníctva 1 z celku k predmetnej nehnuteľnosti. Z obsahu závetu zo dňa 14.3.2003 jednoznačne vyplýva, že poručiteľ bol v tom čase spôsobilý na právne úkony, učinil svoju poslednú vôľu, tento právny úkon urobil slobodne a z vlastného rozhodnutia pri plnom vedomí a zdravom duševnom stave.

31. Žalobkyňa žalobou namietla neplatnosť predmetného závetu z dvoch dôvodov: 1. nedostatok slobodnej vôle poručiteľa, 2. učinenie závetu v duševnej poruche, a v tejto súvislosti navrhla vypočuť notárku JUDr. Dagmar Lukáčiovú.

32. Svedkyňa JUDr. Dagmar Lukáčiová vo svojej výpovedi uviedla, že je pravdou, že v roku 2003 spisovala závet pre poručiteľa Q. O. ako aj pre žalobkyňu, pričom pri spisovaní týchto závetov boli prítomní na jej Notárskom úrade obidvaja manželia. Svedkyňa uviedla, že Q. O. v čase spisovania závetu bol v dobrej psychickej kondícii, presne vedel, čo je jeho vôľa a o tejto skutočnosti a o spisovaní závetu mala vedomosť aj žalobkyňa. Dodala, že má vedomosť aj o tom, že dňa 30.8.2012 ju tak Q. O., ako aj žalobkyňa požiadali o odvolanie spísaných závetov z roku 2003 a k spísaniu nového závetu došlo iba zo strany žalobkyne, a to v septembri v roku 2012.

33. Pojem právneho úkonu má 3 zložky: a) má ísť o právny úkon, musí to byť prejav vôle (právnym úkonom teda nemôže byť vôľa, ktorá sa dosiaľ neprejavila, napríklad len úmysel k nejakému konaniu a podobne), b) o právny úkon ide len vtedy, ak prejav vôle smeruje k určitým právnym následkom, ktorými sú vznik, zmena alebo zánik práv, či povinností, c) právne predpisy musia s prejavom vôle skutočne spájať zamýšľané právne následky (musí ísť o prejav vôle, ktorý sa objektívne urobil v súlade s právnym poriadkom). Ak určité konanie nemá pojmové znaky právneho úkonu, nejde vôbec o právny úkon a nevznikajú tu vôbec žiadne právne následky. Aby právny úkon mal žiadané právne následky, musí byť platný. Zákon charakterizuje právne úkony ako prejav vôle, ktorý môže byť urobený výslovnou, t.j. slovným vyjadrením alebo konaním alebo opomenutím. Prejav vôle je potrebné vykladať tak, aby so zreteľom na okolnosti, za ktorých bol urobený, zodpovedal skutočnému obsahu vôle, nielen jazykovému vyjadreniu konajúcej osoby. Právny úkon musí byť vykonaný predovšetkým slobodne a vážne, určite a zrozumiteľne; inak je neplatný. Právny úkon sa urobil slobodne, ak k prejavu vôle účastník nebol prinútený určitými skutočnosťami, bez ktorých by k takémuto úkonu nedošlo. Neplatné sú teda právne úkony, ku ktorým došlo na základe nátlaku na účastníka. Právny úkon sa urobil vážne, ak vôľa smeruje naozaj k uskutočneniu právneho úkonu. Ak nie je právny úkon vykonaný podľa § 37 Občianskeho zákonníka, takýto právny úkon je absolútne neplatný a je neplatný od samého začiatku a absolútne takto neplatný právny úkon nespôsobí žiadne právne následky. O vadu vôle ide vtedy, ak vôľa nie je skutočne daná, vážna omylu prostá, určitá a slobodná. Ak subjektu chýba vôľa, ide o právny úkon absolútne neplatný. V tomto prípade právny úkon z hľadiska práva vôbec nevznikne, nakoľko mu chýba podstatný pojmový znak právneho úkonu.

34. Právny úkon musí byť urobený okrem iného slobodne a vážne, inak je neplatný.

35. Sloboda a vážnosť sú základné náležitosti vôle. Sloboda vôle vychádza z podmienok uzatvárania vôle konajúceho subjektu. Ak podmienky nepôsobia rušivo, násilne na mechanizmus vzniku vôle, neobmedzujú konajúceho vo výbere primeraných možností na prejavenie vôle, možno konštatovať, že vôľa je slobodná. Na slobodu vôle sa môže pôsobiť fyzickým donútením alebo psychickým donútením. Vychádzajúc zo súdnej praxe možno konštatovať, že fyzické donútenie, t.j. použitie fyzického násillia na vykonanie právneho úkonu (napr. násillím urobený pohyb rukou pri podpisovaní), sa prakticky nevyskytuje. Súvisí to zjavne s tým, že fyzickým násillím sa rozumie skôr priame fyzické násillie manifestované útokom voči konajúcemu, než hrozba (bezprostredná) fyzickým násillím. Psychické donútenie sa stotožňuje s bezprávnou vyhrážkou a vyvoláva neplatnosť právneho úkonu len v prípade, keď: 1. je protiprávne, t.j. vynucuje sa niečo, čo takto nemožno vynucovať, 2. vzbudzuje dôvodnú obavu z úkonu toho, kto hrozí. Dôvodná obava vyžaduje intenzívne pôsobenie okolností použitých ako bezprávnou vyhrážkou. Pri posudzovaní dôvodnosti obavy preto nemožno v celom rozsahu zohľadniť subjektívny postoj, povahu adresáta bezprávej vyhrážky, ale treba optimalizovať vzťah medzi okolnosťami vyvolávajúcimi dôvodnú obavu a subjektom, ktorý je pod ich tlakom, 3. je adresná, to znamená, že smeruje voči tomu, na kom sa právny úkon vynucuje. Predmetom vyhrážky nemusí byť v každom prípade konajúci, stačí, ak sa týka blízkej osoby. Vážnosť vôle súvisí s tým, že sa zdanlivo prejavuje vôľa, ktorá v skutočnosti neexistuje, resp. síce existuje, avšak v inej kvalite, než to ukazuje jej prejav. K takýmto prejavom vôle patria úkony urobené s vnútornou výhradou, simulované právne úkony, úkony urobené pri vyučovaní, pri hre, úkony spojené s recesiou a pod.

36. Žalobkyňa v žalobe, ako aj v ďalších písomných a ústnych prednesoch tvrdila, že porúčiteľ spísaním závetu dňa 14.3.2003 neprejavil svoju skutočnú vôľu, neučinil svoju vôľu slobodne.

37. Nedostatok vôle konajúceho patrí k vadám právneho úkonu. O vadu vôle ide vtedy, ak vôľa nie je skutočne daná, vážna, omylu prostá, určitá a slobodná. Ak subjektu chýba vôľa, ide o právny úkon absolútne neplatný (non negotium). V tomto prípade právny úkon z hľadiska práva vôbec nevznikne, nakoľko mu chýba podstatný pojmový znak právneho úkonu. Ide o prípady, keď chýba vôľa konajúceho, môže však ísť aj o vady určitosti a zrozumiteľnosti prejavu vôle. Otázka, či úkon bol urobený vážne, je predovšetkým skutkovou otázkou a to zistením okolností, za ktorých bol úkon urobený, teda či konajúci sledoval vyvolanie takých účinkov, ktoré s prejavom spája právny poriadok. Na existenciu vážnej vôle k právnemu úkonu možno usúdiť z objektívnych skutočností, za ktorých bola urobená, najmä, ak bola urobená spôsobom a za okolnosti, ktoré nevyvolávajú pochybnosti, že subjekt prejavujúci vôľu zamýšľal privodiť právne účinky, ktoré zákon s takým prejavom vôle spája. Ak vzniknú pochybnosti o vážnosti vôle, je potrebné posudzovať konkrétne okolnosti prípadu; na ich podklade a z hľadiska ich vzájomných súvislostí je potom treba urobiť príslušný záver. Otázka, či úkon urobil vážne je otázkou zistenia takých okolností, za ktorých bol úkon urobený, z ktorých je zrejmé, že konajúci nezamýšľal vyvolanie tých účinkov, ktoré zákon s úkonom spája. Ide teda o skutkové zistenie, z ktorého právne posúdenie vychádza. K dôvodom absolútnej neplatnosti právneho úkonu súd prihliada z úradnej povinnosti len vtedy, ak sú z takéhoto právneho úkonu bez ďalšieho viditeľné. Inak ich skúma len na základe konkrétnych tvrdení. Absolútne neplatný právny úkon je neplatný o začiatku (ex tunc), táto neplatnosť je absolútna a pôsobí voči každému, pričom neplatný právny úkon nevyvoláva žiadne právne účinky (vznik, zmenu a zánik práv a povinností), ktoré sa týmto úkonom sledovali.

38. Spôsobilosť na právne úkony nemá: 1. maloletá osoba v zmysle § 9 OZ (maloletí majú spôsobilosť len na také právne úkony, ktoré sú svojou povahou primerané rozumovej a vôľovej vyspelosti zodpovedajúcej ich veku), 2. osoba, ktorá bola obmedzená v spôsobilosti na právne úkony v rozsahu, ktorý je uvedený v súdnom rozhodnutí a ktorý treba v každom konkrétnom prípade preukazovať výlučne obsahom výroku rozsudku, 3. osoba, ktorá bola pozbavená spôsobilosti na právne úkony, v celom rozsahu. Aj v tomto prípade sa vychádza z výroku právoplatného súdneho rozhodnutia.

39. Tak ako súd konštatoval vyššie, je nepochybné a nesporné, že porúčiteľ spísal závet dňa 14.3.2003 vo forme notárskej zápisnice. Žalobkyňa v konaní hodnoverne nepreukázala svoje tvrdenia o nedostatku porúčiteľovej vôle, t.j. nepreukázala, aby porúčiteľova vôľa bola urobená neslobodne, nevážne, neurčite a nezrozumiteľne. Je nepochybné, že závet bol spísaný vo forme notárskej zápisnici, tento spĺňa formálne náležitosti, bol urobený slobodne, vážne, určite a zrozumiteľne. Z obsahu závetu je možné urobiť jednoznačný záver, že porúčiteľ prejavil svoju skutočnú vôľu v prípade jeho smrti ohľadom spornej nehnuteľnosti. Žalobkyňa nepreukázala, aby porúčiteľ v tom čase konal nevážne a neslobodne, nebol preukázaný žiaden nátlak, závet spísaný v notárskej zápisnici je urobený jasne a zrozumiteľne, t. j. v

tomto prípade ide o výslovný prejav poručiťovej vôle, ktorý nevzbudzuje žiadne pochybnosti o jeho obsahu. Z vykonaného dokazovania jednoznačne vyplynulo, že žalobkyňa vedela, resp. mala vedomosť o úmysle poručiťeľa spísať závet v roku 2003, keďže bola spolu s ním prítomná pri spisovaní závetu na Notárskom úrade JUDr. Dagmar Lukáčiovej.

40. Žalobkyňa tvrdila, že potom, čo poručiťovi bol diagnostikovaný zhubný nádor močového mechúra konal zmätene, mal výpadky pamäte a pri spisovaní závetu v roku 2003 konal v duševnej poruche.

41. Z dôkazov predložených žalobkyňou vyplýva, že v októbri roku 2002 bolo poručiťovi vykonané kontrolné cystoskopické vyšetrenie (29.10.2002 - 31.10.2002), dňa 4.9.2003 mal byť prijatý za účelom panendoskopie, ktoré vyšetrenie poručiťeľ neabsolvoval (odmietol prijatie) a až vo februári roku 2010 sa u poručiťeľa spomína diagnóza C67 - zhubný nádor močového mechúra. Z vykonaného dokazovania nebolo preukázané, aby poručiťeľ, aj napriek tomu, že v čase spisovania závetu mal 92 rokov, okrem diagnózy, ktorá mu bola zistená, mal iné zdravotné problémy, nebolo preukázané, aby trpel stareckou demenciou a nebolo preukázané, aby javil nejaké známky psychickej poruchy. Na tieto svoje tvrdenie žalobkyňa neuniesla dôkazné bremeno. Práve naopak z obsahu spisu vyplýva, že poručiťeľ, ktorý zomrel vo veku 101 rokov, bol vo veľmi dobrom psychickom stave, dokonca do svojich 96 rokov šoféroval motorové vozidlo. Za dôležitú skutočnosť súd považuje aj fakt, že poručiťeľ do svojej smrti tento závet nezmenil. Pokiaľ by závet, tak, ako to tvrdí žalobkyňa, nebol jeho poslednou skutočnou vôľou, poručiťeľ mal možnosť spísať nový závet, prípadne závet odvolať, k čomu nedošlo. V neprospech žalobkyne svedčí aj tá skutočnosť, že žalobkyňa v dedičskom konaní po poručiťovi Q. O. do zápisnice dňa 4.4.2013 (sp. zn. 25D/467/2012), potom, čo notárka Mgr. Martina Sobinkovičová účastníkov dedičského konania oboznámila s tým, že poručiťeľ zanechal závety, okrem iného aj závet spísaný dňa 14.3.2003 vo forme notárskej zápisnice na Notárskom úrade JUDr. Dagmar Lukáčiovej, č. N 54/2003, Nz 19071/2003 vyhlásila ako dedička zo zákona po poučení podľa § 476, § 480 OZ, že uznáva závety poručiťeľa za platné v celom rozsahu a prejavila súhlas s tým, aby majetok poručiťeľa nadobudli dedičia v zmysle závetu. Až neskôr žalobkyňa vyhlásila, že sporná nehnuteľnosť nie je poručiťovým výlučným vlastníctvom, ale že patrí do podielového spoluvlastníctva, a až následne po právoplatnom skončení konania na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 19C/463/2013, a to pri prejednaní dedičstva po poručiťovi (konanie 22D/217/2017) napadla platnosť závetu z dôvodu, že poručiťeľ v čase spísania závetu „nebol pri sebe“. Žalobkyňa však v konaní nepreukázala, aby poručiťeľ pri spisovaní sporného závetu konal v duševnej poruche, ktorá ho robila pre úkon nespôsobilým s poukazom na to, že poručiťeľ nevedel rozpoznať a pochopiť následky svojho konania.

42. Nedostatok spôsobilosti na právne úkony v jednotlivom prípade však môže byť dôsledkom duševnej poruchy, pre ktorú je určitá osoba nespôsobilá len na práve urobený právny úkon. Takéto posudzovanie spôsobilosti na právne úkony sa však nevylučuje ani v širšom rozsahu (napr. osoba konajúca v duševnej poruche uzavrie viac kúpnych zmlúv, okrem toho urobí právny úkon darovania a pod.). V tomto prípade sa nevyžaduje súdne rozhodnutie o obmedzení alebo pozbavení spôsobilosti na právne úkony. Stačí dôkaz o tom, že osoba konala v duševnej poruche. Duševná porucha sa musí zistiť v súlade s poznatkami príslušných vedných disciplín (z odboru zdravotníctva, z odvetvia psychiatrie, patopsychológie a pod.) a musí sa viazať na okamih urobenia právneho úkonu. Je už vecou konkrétneho posúdenia, či osoba konala v prechodnej alebo trvalej duševnej poruche. So zreteľom na to, že postačuje aj prechodná duševná choroba, pozornosť treba venovať aj tomu, či osoba konajúca v duševnej poruche v konkrétnom prípade nemala tzv. jasný okamih (dilucida intervalla). Aj táto významná skutková okolnosť sa musí preukazovať. Nedostatok spôsobilosti na právne úkony (judikovanej alebo faktickej) v dôsledku duševnej poruchy je dôvodom absolútnej neplatnosti právneho úkonu.

43. Z obsahu spisu - z dôkazov predložených žalobkyňou nevyplýva skutočnosť, aby poručiťeľ v čase spísania závetu vo forme notárskej zápisnice dňa 14.3.2003 trpel čo i len prechodnou duševnou poruchou, chorobou, nebolo preukázané, aby poručiťeľ v čase spísania závetu nedokázal posúdiť následky svojho konania alebo ovládnuť svoje konanie. Pod duševnou poruchou je potrebné rozumieť takú poruchu, ktorá vylúči u konajúcej osoby možnosť posúdiť následky svojho konania (rozumová, intelektuálna schopnosť) alebo schopnosť svoje konanie ovládať (vôľová, určovacia). Poručiťeľ bol až do svojej smrti plne spôsobilý na právne úkony. Nebolo preukázané, aby v čase spísania „ sporného „ závetu poručiťeľ „ nebol pri zmysloch „ (tak ako to uviedla žalobkyňa), z výpovede svedkyne JUDr. Dagmar Lukáčiovej jednoznačne vyplynulo, že poručiťeľ bol v dobrej psychickej kondícii, presne vedel, čo je jeho vôľa. Žalobkyňa hodnoverne nepreukázala, aby poručiťeľ v čase spísania závetu konal zmätene, mal

poruchu myslenia, čo i len prechodného rázu, teda nepreukázala, že poručiteľ v čase spísania závetu (14.3.2003) bol nespôsobilým na vykonanie toho úkonu, a že konal v duševnej poruche, ktorá by ho robila na tento právny úkon neschopným.

44. Žalobkyňa v žalobe tvrdila a poukazovala na dôkaz údajne spísaný poručiteľom dňa 27.8.2012, že poručiteľ mal úmysel závet spísaný dňa 14.3.2003 zrušiť, odvolať a v jej prospech zriadiť darovaciu zmluvu, v zmysle ktorej by jej daroval nehnuteľnosti vedené na LV č. XXXXX, pre katastrálne územie U. T..

45. Dôkaz predložený žalobkyňou (čl. 6) údajne spísaný poručiteľom (tvrdenie žalobkyne) obsahuje nasledovné : 623 28 64 Dr. Lukáčiová, darovacia zmluva, prepis domu, záhrada, garáž na manželku, prosím prijatie u Vás, U. XX, prosím o nečitateľné, 27.8.2012, nečitateľný podpis.

46. Žalobkyňa tiež poukazovala na prítomnosť Q. K. H. G. Q. dňa 27.8.2012, kedy mal poručiteľ prehlásiť, že nehnuteľnosť zapísaná na LV č. XXXXX jej má darovať, pretože sa o neho 78 rokov vzorne starala. Žalobkyňa tiež súdu doručila čestné prehlásenie G. Q. zo dňa 6.4.2018, v ktorom menovaný prehlásil, že mal poručiteľ dňa 27.8.2012 v jeho prítomnosti urobiť oboznámenie, že na deň 30.8.2012 si mal dohodnúť termín s notárkou JUDr. Dagmar Lukáčiovou v súvislosti so zmenou závetov a spísaním nového závetu, v ktorom by celý majetok, ktorý v tom čase vlastnil, odkázal žalobkyňi.

47. Žalovaná v tejto súvislosti poukázala na rozpor čestného prehlásenia G. Q. s jeho výpoveďou v konaní 19C/463/2013 pri ústnom pojednávaní dňa 28.4.2015, v ktorom uviedol, že poručiteľ v čase spisovania závetu prejavil svoju skutočnú vôľu a o ktorej vedel aj on. Menovaný tiež uviedol, že poručiteľ pár dní pred smrťou sa mal zmieniť, že chce zmeniť závet a v deň, keď sa tak malo stať, tak poručiteľ zomrel, pričom sa mu náhle zhoršil zdravotný stav a ktorý dovtedy zodpovedal jeho veku.

48. Spísanie závetu je slobodným prejavom vôle poručiteľa, ktorý uskutočňuje ešte za svojho života a táto vôľa poručiteľa sa môže v priebehu jeho života meniť. S takouto alternatívou počíta i zákon a umožňuje niekoľko možností zániku spísaného závetu ešte pred smrťou poručiteľa. Závet je možné odvolať, zničiť, zrušiť spísaním neskoršieho platného závetu. Odvolanie závetu musí zodpovedať tým istým prísny formálnym náležitostiam, ktoré sa vyžadujú na jeho platnosť. Musí ísť o výslovný prejav vôle poručiteľa. Nie je však potrebné, aby odvolanie závetu malo takú istú formu v akej bol spísaný, napr. ak bol spísaný závet formou notárskej zápisnice nemusí byť odvolaný formou notárskej zápisnice, možno ho odvolať listinou, ktorú vlastnoručne poručiteľ napíše, podpíše a ktorá obsahuje deň, mesiac a rok podpisania. Možno odvolať i len časť závetu, ide o tzv. čiastočné odvolanie závetu. Je však potrebné, aby rozsah odvolanej časti závetu bol zrejmy, jasný, nepochybný a nepochybny.

49. Z vykonaného dokazovania vyplynulo a potvrdila to svedkyňa JUDr. Dagmar Lukáčiová, že dňa 30.8.2012 Q. O.Ý., ako aj žalobkyňa požiadali o odvolanie závetov spísaných v roku 2003. K odvolaniu závetu došlo iba zo strany žalobkyne, a to v septembri v roku 2012, zo strany Q. O. k odvolaniu závetu, prípadne spísaniu nového závetu nedošlo.

50. Z uvedeného je možné urobiť iba jeden záver, a to, že poručiteľ závet spísaný dňa 14.3.2003, teda svoju (poslednú) vôľu neodvolal, prípadne nezrušil spísaním neskoršieho platného závetu. Vyhlásenie údajne poručiteľa zo dňa 27.8.2012, na ktorý dôkaz poukazovala žalobkyňa, nie je možné vyhodnotiť ako odvolanie závetu spísaného dňa 14.3.2003, pretože táto písomnosť nie je urobená vo forme aká je potrebná pre závet. Žalobkyňa ani v tomto svojom tvrdení neunesla dôkazné bremeno.

51. Dôkazné bremeno preukázať s vysokou mierou pravdepodobnosti nepríčetnosť poručiteľa v čase zriadenia podpisania závetu má ten, kto ju tvrdí. Žalobkyňa neunesla dôkazné bremeno na preukázanie ňou tvrdných skutočností tieto len žalobkyňa na preukázanie ňou tvrdných skutočností nedoložila hodnoverné dôkazy. Vykonaným dokazovaním nebolo preukázané, aby poručiteľ v čase zriaďovania závetu trpel duševnou poruchou, ktorá by ho robila na tento úkon neschopným podľa § 38 ods. 2 Občianskeho zákonníka, nebolo preukázané, aby poručiteľ v čase zriaďovania závetu neprejavil svoju skutočnú vôľu, nebolo preukázané, aby poručiteľ odvolal závet, prípadne, aby odvolal závet spísaný, zriadený dňa 14.3.2003 vo forme ako sa vyžaduje pri závetoch, ani nespísal nový závet. Naopak vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že poručiteľ ku dňu spísania závetu, t.j. 14.3.2003, bol

spôsobilý na právne úkony v plnom rozsahu, bolo preukázané, že porúčiteľ pri zriaďovaní závetu vo forme notárskej zápisnice prejavil svoju skutočnú vôľu.

52. Závet zo dňa 14.3.2003 obsahuje v bode 2 aj vyhlásenie porúčiteľa: „ že pre prípad mojej smrti svoj nehnuteľný majetok, a to nehnuteľnosti v katastrálnom území B. W., L.. Č.. XXXX, XXXX, XXXX H. XXXX (L. L. Č.. XXX) a chatu postavenú na parcele číslo Q. XXXX/XX, ktorých som podielovým spoluvlastníkom v podiele 1 odkazujem svojmu synovcovi G. Q., G..Č.. XXXXXX/XXXX, X. W., X. XX“.

XX. Žalobkyňa sa žalobou domáhala neplatnosti závetu zo dňa 14.3.2003 v celom rozsahu, avšak svoje skutkové tvrdenia, označenie dôkazov zamerala iba na neplatnosť závetu v časti týkajúcej sa nehnuteľnosti zapísanej v I. Č.. XXXXX pre katastrálne územie U. T..

54. Ak žalobkyňa počas konania tvrdila, že porúčiteľ spísaním závetu dňa 14.3.2003 neprejavil svoju skutočnú vôľu, neučinil svoju vôľu slobodne, že konal zmätene, v duševnej poruche, a uvedené prezentovala len vo vzťahu časti závetu smerujúceho voči závetnej dedičke - žalovanej, je absolútne vylúčené, aby porúčiteľ pri prejavení svojej poslednej vôle do notárskej zápisnici pri odkázaní nehnuteľností zapísanej v LV č. XXXXX pre katastrálne územie U. T. závetnej dedičke - žalovanej trpel či už duševnou poruchou hoci aj prechodného rázu, prípadne, aby tento právny úkon vykonal neslobodne, nevážne a pri prejavení jeho poslednej vôle vo vzťahu k závetnému dedičovi - G. Q. konal opačne.

55. Aj uvedené svedčí v neprospech žalobkyne, a možno hovoriť aj o jej špekulatívnom postoji pri podávaní žaloby.

56. Sporové konanie je ovládané tzv. prejednacou zásadou. Uvedená zásada určuje, že tvrdenie skutočnosti, navrhovanie dôkazov a najmä ich preukazovanie, je zásadne vecou strán sporu. Úprava vychádza z toho, že iniciatíva pri zhromažďovaní dôkazov leží zásadne na stranách sporu, nie na súde. Prejednacía zásada znamená, že sú to strany sporu, ktoré majú povinnosť tvrdenia a povinnosť dôkaznú a ktorých z tohto dôvodu postihuje bremeno tvrdenia a dôkazné bremeno. Dokazovať je povinný každý, kto v spore niečo tvrdí. Nedodržanie dôkaznej povinnosti a následne neunesenie dôkazného bremena znamená procesnú pasivitu, ktorá v konečnom dôsledku je sankcionovaná stratou sporu. Dôkaznú povinnosť a s ňou súvisiace dôkazné bremeno má v spore každý, kto dostojí svojej procesnej povinnosti tvrdiť. Ak je žalobca v spore pasívny, resp. zámerne neuvádza podstatné okolnosti veci, unesie žalovaný jemu prislúchajúce dôkazné bremeno ľahšie, keďže mu v zásade stačí vierohodne spochybňovať nedôsledné skutkové tvrdenia žalobcu. Základnú procesnú povinnosť sporových strán predstavuje povinnosť substancovať všetky podstatné a rozhodujúce skutkové okolnosti, z ktorých vyvodzujú svoju procesnú taktiku (útok a obranu). V koncepcii civilného procesu sa povinnosť tvrdenia prejavuje ako povinnosť pravdivo a úplne opísať všetky rozhodujúce skutkové okolnosti prípadu. Nedodržanie tejto povinnosti vedie k neuneseniu bremena tvrdenia, následkom ktorého je strata sporu. Ak teda súd „pristihne“ procesnú stranu pri porušovaní povinnosti tvrdenia, je v rámci tzv. materiálneho vedenia sporu oprávnený a povinný k tejto skutočnosti prihliadnuť a vyhodnotiť ju v komplexe s inými procesnými povinnosťami a bremenami pri rozhodovaní sporu. Nástrojom materiálneho vedenia sporu v tejto súvislosti je oprávnenie a zároveň povinnosť súdu normatívne zakotvená v ustanovení § 191 ods. 1 CSP za stredníkom - ide o oprávnenie a povinnosť starostlivo prihliadať na všetko, čo vyšlo počas konania najavo. Súd teda prihliadne i na nedodržanie procesnej povinnosti relevantne substancovať rozhodujúce skutkové tvrdenia, t. j. pravdivo a úplne.

57. Zhrnúc vyššie uvedené závery, súd žalobu z dôvodu neunesenia dôkazného bremena žalobkyňou zamietol.

58. Podľa § 255 ods. 1 CSP, súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

59. Podľa § 262 ods. 1 CSP, o nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.

60. Podľa § 262 ods. 2 CSP, o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

61. V spore bola úspešná žalovaná v celom rozsahu a ktorá má tak nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. O výške náhrady trov konania súd prvej inštancie rozhodne po právoplatnosti tohto uznesenia a to samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

Poučenie:

Proti rozsudku je prípustné odvolanie, ktoré je možné podať do 15 dní odo dňa jeho doručenia na Okresný súd Košice I (§ 355 ods. 1, § 362 CSP). Odvolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 359 CSP). V odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh) (§ 363 CSP). Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania (§ 364 CSP).

Odvolanie možno odôvodniť len tým, že

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nestranným procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené,
- h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 365 ods. 1 CSP).

Odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo k rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v ods. 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej (§ 365 ods. 2 CSP). Odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania (§ 365 ods. 3 CSP).

Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa osobitného predpisu (zákon č. 233/1995 Z.z.).